І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250
(212) 227-5251

РІК LXXXII. Ч. 43. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 5-го БЕРЕЗНЯ 1975 ЦЕНТІВ 20 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK WEDNESDAY, MARCH 5, 1975 No. 43 VOL. LXXXII.

ВІДБУДЕТЬСЯ XIII КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ЛВУ В КАНАДІ

Торонто. — Головна Управа Ліги Визволення України інформує, що 21-23 березня тут відбудеться XII Крайова Конференція цієї організації, на якій буде відзначено 25-річчя з дня її заснування 1 травня 1949 року. У той сам час відбудеться також VI Конференція Об'єднання Жінок ЛВУ. В програмі конференції: вибір ділових комісій, звідомлення з діяльности Головної Управи, Громадського суду і Контрольної Комісії, схвалення пропонованих статутових змін, резолюцій, вибір нових керівних органів. На другій пленарній сесії передбачені доповіді на теми: „Україна в боротьбі і ми" (О. Матла і А. Вандера), „До завдань ЛВУ в Канаді" (В. Солонинка і О. Романишин), „Жінка в Україні" (Теофіля Стахів), а на сесії ОЖ ЛВУ — „Наша праця і пляни на зовнішньому відтинку" (Ольга Заверуха), „Дитячі світлички як виховний чинник" (Леся Пуст). Будуть вибрані керівні органи також і для Об'єднання Жінок ЛВУ. В суботу вечером відбудеться бенкет з забавою. Головою ЛВУ тепер є д-р Роман Малащук, секретарем В. Мака. Головою ОЖ ЛВУ є Марія Солонинка, а секретарем Ірина Кривинюк.

Ліга Визволення України, яка в цьому році відзначає своє 25-річчя, була заснована на громадській нараді в Торонті 1 травня 1949 року, що була скликана з ініціятиви групи людей, які тоді належали до видавництва і редакції газети „Гомін України" та які відтак очолили Організаційне бюро ЛВУ під головуванням покійного вже сьогодні інж. Якова Нестеренка. Крім нього, в заходах над зорганізуванням ЛВУ брали активну участь Святослав Фроляк, Роман Олійник - Рахманний, який приготовив текст Декларації ЛВУ, Ярослав Спольський, який приготовив проєкт першого статуту ЛВУ, Михайло Сосновський, який доповідав на нараді про завдання і програму праці нової організації і був обраний секретарем Організаційного бюра, а також Петро Шкурат та Іван Еліяшевський.

За час 25 років ЛВУ розвинулася у провідну канадську крайову організацію з відділами в Онтаріо, Квебеку, Манітобі, Саскечевані, Алберті та Британській Колюмбії. ЛВУ співпрацює в системі Світового Українського Визвольного Фронту, членом якого є в Америці Організація Оборони Чотирьох Свобід України. В Канаді ЛВУ є членом Комітету Українців Канади, належачи там до групи т. зв. п'яти великих організацій, які в Президії КУК займають ключеві позиції. Під сучасну пору представники ЛВУ в Президії КУК займають позиції першого заступника президента (Іван Іванчук) і генерального секретаря (Петро Бащук). ЛВУ проводить інтенсивні політичні акції на відтинку оборони прав українського народу, співпрацюючи з АБН і з Світовою Антикомуністичною Лігою, де представником є член Головної Управи ЛВУ Василь Безхлібник.

ДОТАЦІЇ АЛБЕРТСЬКОГО УРЯДУ ДЛЯ „СЛОВА"

Едмонтон. — Об'єднання Українських Письменників „Слово" в Канаді повідомляє, що албертський міністер культури, молоді і розваг Горст Шмід саме дав на видання антології канадсько-української поезії 1000 дол., разом від 1973 р. 2750 дол. на видання „Слова". Проф. Яр Славутич, упорядник антології, майже закінчив свою роботу.

Українські писанки на телевізії на Флориді

Апатка, Флорида (С.К.). З Флориди інформують, що в п'ятницю, 7-го березня ц. р. о год. 12.30 по полудні на телебаченні струя ч. 9 (АВС) на Дороті Ашвелл шов будуть показані українські писанки, як вступний показ до мистецької виставки американських артистів. Вже третій рік з черги запрошено українську групу з показом українського народного мистецтва. Виставка відбудеться в Апатка Сіті Голл (Флорида) в суботу 8-го березня від на тему: „Поема" Неолю, 9-го березня від 1-6 по полудні. Підготовкою на телевізійній передачі займаються п-во Ковальчуки, Задойні, Поголик і Арліна Врублицька.

ЧЛЕНСЬКА КАМПАНІЯ УНС

234 ПОДАННЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ В ЛЮТОМУ

В членській кампанії УНСоюзу 1975 року, метою якої є забезпечити 5,000 членів на суму $12,000,000, наспіли до Головної Канцелярії впродовж лютого 234 аплікації нових членів. По дві і більше аплікацій надіслали наступні організатори, конвенційні делегати і секретарі Відділів:

Іван Одежинський (В. 153 і 216) — 12 аплікацій нових членів, Иосиф Сидор (В. 90) — 6, Карло Кобіто (В. 121) — 6, Карло Сачко (В. 53) — 5, Мирослав Демчук (В. 76) — 5, Ярослав Билень (В. 17) — 4, Стелла Расн (В. 171) — 4, д-р Василь Палідвор (В. 204) — 4, Теодор Кубарич (В. 217) — 4, Василь Романишин (В. 254) — 4, Лев Кусяка (В. 291) — 4, Юліян Баранюк (В. 371) — 4, Михайло Семків (В. 379) — 4, Ольга Марущак (В. 82) — 3, Андрій Кушнір (В. 83) — 3, Василь Колодій (В. 191) — 3, Михайло Кігічак (В. 240) — 3, Михайло Волошин (В. 281) — 3, Федір Петрик (В. 362) — 3, Лазар Івашина (В. 424) — 3, Богдан Зорич (В. 432) — 3, Марія Спібайло (В. 452) — 3, Данило Пиц (В. 458) — 3, Текля Мороз (В. 465) — 3, та по дві аплікації — Гелен Олек (В. 22), Ольга Малішак (В. 29), Анна Гарас (В. 47), Михайло Турко (В. 63), Іван Петрунцьо (В. 78), Роман Татарський (В. 94), Микола Бобечко (В. 102), Юрій Філіппі (В. 113), інж. Анатолій Дорошенко (В. 114), Іван Тарнавський (В. 150), Михайло Фединишин (В. 155), д-р Атанас Слюсарчук (В. 174), Марія Боднарчук (В. 178), Михайло Салдан (В. 194), Богдан Дейчаківський (В. 233), Тарас Шмагала (В. 251), Юлія Гуглик (В. 259), Василь Труфин (В. 266), д-р Іван Флис (В. 267), Казимир Мазепа (В. 332), Василь Шмагло (В. 336), інж. Ярослав Карпяк (В. 385), Ірена Олійник (В. 387), Василь Шаран (В. 407), Бернард Корчинський (В. 421), Тома Хромчак (В. 422), Ярослав Гуменюк (В. 426), Михайло Малинівський (В. 437), Лев Вовк (В. 444), Павло Фуга (В. 455), Михайло Ополько (В. 478), Володимир Запаранюк (В. 484), Марія Юзик (В. 492) і Олекса Карпінський (В. 498).

ПРЕДСТАВНИКИ УРС ВЗЯЛИ УЧАСТЬ В НАРАДАХ ЕКЗЕКУТИВИ УККА

Ню Йорк. — В нарадах Екзекутиви Українського Конгресового Комітету Америки, які відбулися тут у приміщеннях Українського Інституту Америки минулої суботи, 1-го березня, вперше від Одинадцятого Конгресу УККА в жовтні 1972-го року взяли участь представники Українського Робітничого Союзу. На своїх представників в Екзекутиві УККА Виконавчий Комітет УРС делегував д-ра Михайла Данилюка і д-ра Вінкентія Шандора, яких офіційно на суботніших нарадах привітав президент УККА проф. Лев Добрянський та екзекутивний віцепрезидент Иосип Лисогір, який відкрив і проводив нарадами. Під час нарад, про які мова, коротко звітували про біжучі адміністраційні, громадські і політичні справи, екзекутивний директор мгр. Іван Базарко, президент Лев Добрянський і касир мгр. Уляна Дячук. Під час дебат більше уваги віддано зокрема: змістові і формі запланованого відновлення „Вістей УККА", які вже незабаром почнуть появлятися під редакцією ред. Івана Кедрина Рудницького окремо одно або двосторінковою вкладкою в наших газетах; запланованим виданням з нагоди 200-річчя Американської Незалежности; евентуальній зустрічі з Александром Солженіциним під час заповіджених його недалеких відвідин в ЗСА; участи спостерігачів УККА в черговій конференції Світової Антикомуністичної Ліги в Бразилії; акції для переведення в Конґресі ЗСАмерики резолюції, яка зобов'язувала б Президента ЗСА кожного року проголошувати 22-го січня Днем Української Незалежности; продовжуванню заходів в Конґресі і в країні в обороні нехтованих окупаційним комуністичним режимом людських прав в Україні; ремонтові та достосуванню до вжитку новозакупленого Дому УККА і СУА; бюджетовим справам та скликаним на той день громадським нарадам для оформлення Українського Крайового Комітету 200-річчя Американської Незалежности.

У Філядельфії підготовляють Святочну Академію в честь ген. хор. Тараса Чупринки

Філядельфія, (О. Л-ий). — В п'ятницю, 28-го лютого ц.р. тут відбулася нарада представників товариств і організацій, скликана Управою Відділу УККА, на якій обрано Громадський Діловий Комітет для відзначення 25-річчя з дня геройської смерти Головного Командира Української Повстанчої Армії ген. хор. Романа Шухевича - Тараса Чупринки. Намічена Комітетом Святочна Академія відбудеться в суботу, 22-го березня в залі Менор Джуніор коледжу сестер Василіянок на Факс Чейсі, а святі Літургії і Панахиди за сл.п. ген. Т. Шухевича будуть відправлені на слідуючий день, тобто в неділю, 23-го березня, в українській католицькій і православній катедрах.

До Громадського Комітету вибрано представників комбатантських, молодечих і громадських організацій, які зголосили своїх представників. Президію цього Комітету, до якого з уряду входить голова Відділу УККА проф. д-р П. Стерчо, вибрано в такому складі: голова Михайло Ковальчин (Товариство кол. Вояків УПА); заступник голови — дир. І. Борисько (Головна Рада УСС); інж. М. Ліщинський (Станиця Б-ва І УД УНА); інсп. М. Олексевич (Відділ ОбВУА), С. Шеремета — (Об'єднання кол. Вояків УПА); Р. Беднарський (Українсько-Американські Ветерани); С. Новаківський (Карпатська Січ); секретарем Комітету вибрано пл. сен. Ірину Кравців (Пластова Станиця); скарбником дир. І. Шарана (Відділ СУК „Провидіння"); технично - імпрезовим референтом С. Мазурока (І УД УНА); референтом преси й інформації мгра О. Луцького (І УД УНА).

В Нюарку-Ірвінґтоні відзначать 25-ту річницю смерти ген. Р. Шухевича—Чупринки

Нюарк - Ірвінгтон. — Згідно з інформаціями Ділового комітету для відзначення 25-річчя з дня смерти головного командира Української Повстанської Армії ген. Романа Шухевича—Тараса Чупринки, на день 16 березня заплановано святкову академію, получену з апелем колишніх вояків УПА та відділів місцевих молодечих організацій. Академія відбудеться в залі школи Вейлсбурґ в Нюарку о год. 5 по полудні, а після Служби Божої у місцевій Українській Католицькій Церкві буде відправлена панахида. В академії візьме участь солістка Марта Кокольська, піяністка Галя Клим та Капеля бандуристів і хор при Станиці І УД УНА в Нюарку під проводом В. Юркевича. Доповідь прочитає колишній старшина УПА Лев Футала. Одночасно, разом з відзначуванням річниці смерти Командира УПА, Діловий комітет запланував перевести акцію збирання підписів під петицією в справі звільнення із совєтського ув'язнення сина ген. Шухевича Юрія, який від 15-го року життя, з невеликими перервами, перебуває у совєтських тюрмах і концтаборах.

В Ню Йорку відбудеться Шевченківська наукова конференція

Ню Йорк. — Наукове Товариство ім. Шевченка в ЗСА і філологічна Секція влаштовують в суботу, 8-го березня ц. р. о год. 5-ій по полудні в залі Українського Інституту Америки (2 Схід 79-та вулиця) Шевченківську наукову конференцію для вшанування пам'яті Патрона Товариства Тараса Шевченка. В програмі виступлять: директор Філологічної Секції проф. д-р В. Лев — відкриття; проф. д-р М. Чировський — звіт з діяльности НТШ за минулий рік; д-р В. Верган — доповідь на тему: „Поема Неофіти" і її символіка"; д-р М. Кушнір — доповідь на тему: „Філософічний світогляд Шевченка"; проф. д-р В. Стецюк — закриття. Вхід вільний.

ЧІЛІЙСЬКИЙ МІНІСТЕР ОБОРОНИ ЗГИНУВ У КАТАСТРОФІ

Сантіяґо, Чіле. — У понеділок, 3-го березня, згинув чілійський міністер оборони генерал Оскар Бонілья, коли розбився гелікоптер, в якому він і 7 інших осіб летіли з міста Куріко до столиці тієї південноамериканської країни.

ТЕТЯНА ХОДОРОВИЧ ІНФОРМУЄ ПРО ЗНУЩАННЯ НАД ВАЛЕНТИНОМ МОРОЗОМ

Торонто (Комітет Оборони Валентина Мороза). — В п'ятницю, 21-го лютого ц. р., відбулася — як це вже коротко інформовано — чергова розмова між представником Комітету Оборони Валентина Мороза і Тетяною Ходорович в Москві. Частинний текст розмови такий:

ХОДОРОВИЧ: Я хочу дещо сказати про Мороза. Я просто прочитаю вам свій лист. Він короткий.

КОМІТЕТ: Прошу.

ХОДОРОВИЧ: Кара без злочину. 3-го січня 1975 р. Валентин Мороз, ще не вспізши набратись духових і фізичних сил після п'ятимісячної голодівки, був приміщений на два тижні в карцер Владимірської тюрми. Знову голод, але тепер нетільки голод — тепер також пронизуючий схудле, слабе тіло, холод. Хто був ув'язнений, добре знає, що таке тюремний карцер — це краплі води на стінах і льодова цементова підлога. Карцер — це морозлива безсонниця на голих дошках, у зношеній тюремній одежі, без коца. Карцер — це стерильна ізоляція, відсутність листів, новин про хворого сина, дружину, приятелів. Невже ж Валентин Мороз, такий втомлений самотою, знову сам в глухій мовчанці — чи може ще якийсь страдник ділить з ним голод і холод? Але карцер це також і тайна, і тиша, і мовчанка. Це тортури, надійно заховані в словонепроникливий гробівець. Який злочин зробив Валентин Мороз? Злочину немає — є тільки кара. Кара за слово. 22-го лютого, 1975 р. Тетяна Ходорович (різниця часу між Торонтом і Москвою 8 годин — ред.)

Цей мій лист викликаний тим, що від Мороза в свою чергу дістали листа, і в тому листі, щоправда не таким зовсім прямим текстом, але з якого можна зрозуміти то, що я написала — про це і говориться. Говориться, що він 3 січня поміщений в карцер. Причина невідома, бо йому про це невільно писати. Він там пробув очевидно два тижні, бо він пише, що 14 січня він ще не міг писати листа, а 19-го вже міг. Його лист також у мене перед очима. Він дуже короткий.

КОМІТЕТ: Прошу.

ХОДОРОВИЧ: Лист Валентина Мороза з Владимірської тюрми в перекладі (з української на російську мову – ред.), і в уривках: Він цим разом починає свій лист з пього привітання: „Годилося б розказати на новий рік, старий 14 січня, але я не міг тоді писати. (Це підчеркнуто самим Морозом, слова „неміг тоді писати".) Так що січневий лист вийшов дещо пізніше. Пишу на Йордан, 19-го січня. 3-го січня я змушений був піти на тверду постіль. („Тверда постіль" — підчеркнуто). Пішов якраз на Твої уродини, 3-го січня, коли Ти з температурою боровся. (В той час його син був хворий). І Різдво

(Закінчення на стор. 5-ій)

УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ МІННЕАПОЛІС–САН ПОЛ ПОВЕЛА ШИРОКУ АКЦІЮ У ЗВ'ЯЗКУ З ВІДВІДИНАМИ СОВЄТСЬКОЇ ЦЕРКОВНОЇ ДЕЛЕҐАЦІЇ

Міннеаполіс, Мінн. (п. п.) — „Чому ви поширюєте стільки неправди про нашу Церкву? Я хочу вам сказати, що буду за вас молитися, щоб Бог простив вам гріхи за всю цю вашу брехню" — заявила українська студентка, член Організації Української Католицької Молоді на пресовій конференції 28 лютого голові делеґації совєтських Церков митрополитові Філаретові, екзархові московського патріярха в Україні. Це був епілог „прийняття", що його приготовила совєтській делеґації українська громада у Міннесоті - Сан Пол, а в першій мірі місцева українська молодь. Цей епілог знайшов відгук не тільки на самій конференції, але у місцевій пресі, яка про це широко інформувала мешканців цих двох міст.

Совєтська чотирочленна церковна делеґація під проводом митрополита Філарета перебувала у Твін-Сиґі від 27 лютого до 1 березня. Ще кілька днів до приїзду делеґації українці перевели на терені міст відповідну роз'яснювальну кампанію, започатковану Організацією Української Католицької Молоді при церкві св. Константина в Міннеаполісі. Від цієї організації, за підписами її духовного опікуна о. крилошанина д-ра С. Кнапа і голови Володимира Сеника, вислано відповідну заяву до всіх місцевих газет, радіостанцій і телевізій та всіх тих установ, де мали гостити цих фактичних представників совєтського режиму. В заяві пояснено чому серед членів делеґації немає представників двох найбільших церков українського народу — Української Автокефальної Православної Церкви і Української Католицької Церкви. Представлено також історію жорстокого знищення цих Церков та терпіння їхньої ієрархії, священиків і вірних, в тому митрополита УАПЦ Василя Липківського та Верховного архиєпископа кардинала Йосифа Сліпого. Підкреслено факт переслідування протестантських віровизнань в Україні, зокрема українських баптистів, згадавши про ув'язнення та засуд баптистського пастора Юрія Вінса. Стверджено, що московський патріярх Пімен на соборі Російської Православної Церкви в 1971 році назвав знищення Української Католицької Церкви „величною подією в історії Російської Православної Церкви".

В заключенні цієї заяви Організація Української Католицької Молоді наголосила, що „трагічна історія українських Церков, їх переслідування і мучеництво, зорганізовані совєтським урядом при допомозі Російської Православної Церкви ніколи не зникнуть зі сторінок історії Росії, ані зі сумління її лідерів".

За цією позитивною ініціятивою української католицької молоді пішла також Українська Студентська Громада Міннесотського університету. На своїх зборах студенти постановили приєднатися до цієї роз'яснювальної акції серед ширшого загалу суспільства двох міст. В п'ятницю 28-го лютого газета „Міннесота Трибюн" опублікувала лист студентів, підписаний Любою Левицькою і Миколою Кушніром, в якому були використані аргументи і дані з заявив Організації Української Католицької Молоді.

До справжньої конфронтації між українською молоддю і членами делеґації прийшло на пресовій конференції у Міннесота Чирч Сентер. На цю конференцію прийшла група 9 українських студентів, католиків і православних, на чолі з головою управи Студентської Громади. У переповненій залі студенти роздали багато своїх летючок, а після цього звернулися до керманича конференції з проханням, щоб митрополит Філарет подав пояснення на закиди в бік совєтського режиму про знищення українських Церков, про що була мова в опублікованому в згаданій американській газеті.

Коли перекладач зачитував цей лист з газети, у делеґатів зразу виявилося збентеження, але найпомітніше реаґував професор теології у Ленінґрадській семінарії протодіякон Богдан Сойко, який почав все запи

(Закінчення на стор. 3-ій)

В СССР Церкви мають „свободу", – продовжують запевняти американців члени совєтської церковної делеґації

Колюмбус, Огайо. — Під кінець лютого сюди прибуло на запрошення місцевого метрополітального церковного управління трьох членів совєтської церковної делеґації, яку очолює митрополит Філарет. При цій нагоді вони інформували своїх господарів і пресу про ситуацію на церковно - релігійному полі в СССР. Згідно з інформацією газети „Плейн Ділер" з 1 березня, всі три члени делеґації — вірменський єпископ Б. Арсеній, архимандрит Кирило і секретар московського патріярха протопресвітер М. Стаднюк — говорили, що, мовляв, в СССР конституція забезпечує свободу Церквам навчати і що „Церкви ніяк не почуваються під утиском. Ми забезпечуємо духовні потреби вірних". Від 1966 року в СССР навіть нібито притягають до відповідальности тих, хто переслідує віруючих і, за словами архимандрита Кирила, цей закон перестерігається.

Все таки, всі три совєтські церковні достойники мусіли визнати, що Церкві не вільно свобідно займати становища до питань соціяльного чи політичного порядку, а зокрема критично висловлюватися про політику уряду. Церква відокремлена від держави і кожен громадянин СССР може вільно вирішувати, чи він хоче мати якийсь зв'язок з будьякою Церквою. Совєтські делеґати підтвердили, що в церкві не вільно навчати дітей релігії і що в СССР цим можуть займатися тільки батьки.

Газета інформує також про те, що була мова про демонстрації проти візити совєтської церковної делеґації в ЗСА. Від імени делеґації о. Стаднюк заявив, що їх такі демонстрації „не непокоять" і що вони на них „не звертають уваги". Не звертають вони уваги також і на те, що їх обвинувачують, що вони є „комуністичними аґентами".

„СОВЄТСЬКУ МОРАЛЬ" ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ПОЛІЦІЯ І ДРУЖИННИКИ

Москва. — В газеті „Правда" з 2 березня опубліковано редакційну статтю „Народні дружинники", яка у цілком іншому світлі показіє все це, що нормально у совєтській пресі пишеться на тему „моралі совєтської людини". З одного боку, маємо запевнювання про „високу мораль", що стала нібито самозрозумілою і панівною серед населення СССР, а з другого, — постанови про розбудову загонів „дружинників" по містах і селах, яких завданням є рятувати суспільство і державу перед масовими порушуваннями совєтських законів, надуживттям, хуліґанством, „розкраданням соціялістичної власности", вбивствами тощо. Із статті цілком ясно виходить, що всі ці суспільні зла не є властиві тільки „клясовому капіталістичному суспільству", як це ввесь час пише совєтська преса, але у ще більшій мірі „безклясовому соціялістичному суспільстві", що його розплянувала і здійснює вже понад 50 років Москва.

Із статті довідуємося про правопорушування у Ленінграді, Мінську, Ташкенті, Усть - Каміногорську, Калінінграді, Липецьку, Ризі, Свердловську і „інших містах", яких газета не називає. „Чимало корисного можна запозичити в оперативних групах Усть - Каміногорська, Калінінграда, Липецька, які бачать своє головне завдання в боротьбі з пияцтвом, ліквідації хуліганства в публічних місцях. Надійну заслону проти розкрадання народного добра поставлено на багатьох підприємствах Риги, Свердловська і інших міст. Добре себе зарекомендували спеціялізовані народні дружини, які мають справу з підлітками, з забезпеченням безпеки руху на вулицях".

Газета інформує про тісну співпрацю між дружинниками і поліцією чи міліцією, згадуючи, що „тепер в управліннях і відділах внутрішніх справ є співробітники, відповідальні за щоденну взаємодію з дружинниками. У багатьох підвідділах міліції стало правилом проводити з громадянськими працівниками, (тобто дружинниками) спільні заходи, штаби дружин регулярно одержують інформацію про стан правопорядку на закріпленій за ними території. Робітники міліції, прокуратури, суду, органів справедливости навчають своїх вірних помічників, (тобто дружинників) метод боротьби з правопорушеннями, проводження правної пропаганди". Свої славословія на адресу дружинників в СССР, як найнадійнішої опори „моралі совєтської людини", „Правда" закінчує твердженням, що „пошаною і повагою окружені в нашій країні дружинники. Високо свідомі свого громадського обов'язку, вони багато роблять для виконання постанов XXIV з'їзду КПСС щодо дальшого зміцнення суспільного порядку, підвищення правової і побутової культури громадян, суворого виконування законів, норм і правил соціялістичного співжиття".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Спільний фронт виправдується

Коли осінню 1973 року у зв'язку з черговою ізраїльсько - арабською війною арабські країни вирішили застосувати, як свою зброю, нафту і наклали ембарго на експорт нафти до ЗСА та всіх тих країн, які підтримували Ізраїль, ніхто докладно не здавав собі справи з далекойдучих наслідків такого кроку. З одного боку, арабське ембарго на нафту захитало в основах господарство індустріяльних країн, а з другого, прямим продуктом ембарго було величезне збільшення ціни на нафту. Ця висока ціна втрималася і після того, як було скасовано ембарго, що вирішально заважило на погіршенні економічної ситуації в усіх країнах світу, де інфляція почала зростати приспішеним темпом. Перед економічною кризою не зуміли застерегтися навіть ЗСА, не зважаючи на свій велитенський господарський потенціял і практичну самовистачальність при передумові застосування справді економічної господарки.

Критична ситуація на економічному фронті, яка не оминула ні одної країни, заставила до пороблення відповідних висновків. Американський уряд був першим, який вийшов з конкретним пляном самооборони перед „нафтовим шантажем", пропонуючи приспішений розвиток інших джерел енергії, а також спільний фронт всіх країн заходу в обличчі небезпеки. Довший час американські пропозиції не знаходили послуху, але погіршування ситуації приневолило західні країни до бодай частинного зімкнення рядів і оформлення спільного фронту оборони і протинаступу. Одночасно всі країни почали запроваджувати ощадності на відтинку споживання нафти.

Сьогодні вже можна відзначити перші конкретні і позитивні наслідки такого координованого виступу індустріяльних країн, які по волі, чи неволі ступили на такий шлях, що привело до значного зниження продукції нафти (понад 10 відсотків) і приневолило уряди країн - продуцентів нафти до застанови над цінами. Враховуючи зменшення запотребування на нафту і конкретні заходи індустріяльних країн розбудувати нові джерела енергії, арабські держави почали знижувати ціну на нафту, яка в середньому з 11.50 дол. за бочку зменшилася до 8.50 долярів. На горизонті вже намічається навіть і дальше обниження ціни.

Такий розвиток ситуації на відтинку нафти показує, що індустріяльні країни, зокрема країни західнього світу, не зважаючи на всі дотеперішні їхні неуспіхи, мають всі дані на те, щоб зберегти за собою провідне місце у світі і не допустити до перемоги деструктивних елементів. Ідеться тільки про те, щоб вони не задовольнилися досягнутими початковими успіхами, а тривало забезпечили свою позицію. Посередньо, цей приклад також виявляє, що коли б західній світ зумів зберегти повну єдність у своїй політиці щодо СССР, який сьогодні маніпулює політикою арабського світу, то і на цьому відтинку він міг би забезпечити за собою перемогу і не потребував би забігати ласки у Кремля, добиваючись цілком безпотрібно допомоги для себе у цих і інших справах.

Справедливість і милосердя

У кінці минулого місяця федеральний суддя Джон Сіріка засудив на відносно довгі терміни ув'язнення 4-ох колишніх співпрацівників попереднього президента Ричарда Ніксона за їхню причетність до спроб затаїти Вотергейтську аферу. Колишній генеральний прокуратор і директор Комітету для перевибору Президента Джон Мічелл, колишній шеф персоналу Білого Дому Г. Р. Галдеман і колишній головний дорадник Білого Дому для внутрішніх справ Джон Ерліхман були засуджені на два і пів до вісім років ув'язнення, а колишній заступник генерального прокуратора Роберт Мардіян одержав вирок на 10 місяців до 3-ох років у тюрмі.

Суддя Сіріка мав повне право засудити цих 4-ох чоловіків на такі відносно довгі терміни ув'язнення, беручи до уваги факт, що вони, разом із колишнім президентом Ніксоном, відігравали головні ролі в стараннях затаїти Вотергейтську аферу, тим спричинюючи кризу в країні і підриваючи довір'я населення до власного уряду, а в деяких осіб навіть довели до сумнівів щодо ефективности самої американської політичної системи. Але показалося, що народоправна система ЗСА, яка і в минулому видержала різні випробування, є міцнішою ніж думали деякі песимісти. Президент Ричард Ніксон був змушений зрезиґнувати, а його найближчі співпрацівники притягнені до судової відповідальности. Минулого місяця 4 з них одержали вироки за свої незаконні дії.

Судова розправа над Мічеллом, Галдеманом, Ерліхманом і Мардіяном, як також проголошені їм вироки доказали населенню ЗСА та цілому світові, що в Америці існує система справедливости, яка трактує всіх однаково, включно з особами на найвищих постах. Тепер суддя Сіріка має нагоду ще раз доказати, що в ЗСА справедливість іде впарі з милосердям. Він вже це раз доказав в січні цього року, коли після кількох місяців ув'язнення казав звільнити з тюрми 3-ох інших осіб, яких сам раніше засудив на також досить довгі терміни за причетність до тієї ж самої Вотерґейтської афери: колишнього правного дорадника Білого Дому Джона Діна, колишнього адвоката президента Ніксона Герберта Калбаха та колишнього заступника директора Комітету для перевибору Президента Джеба Стюарта Меґрудера. Правда, що Дін, Калмбах і Меґрудер співпрацювали із спеціяльною Вотерґейтською прокуратурою, а Мічелл, Галдеман, Ерліхман і Мардіян відмовилися від такої співпраці і до кінця судової розправи над ними твердили, що вони не винні. Правдою є також, що 4 останньо названі особи займали важливіші пости під час каденції президента Ніксона і відігравали важливіші ролі в стараннях затаїти Вотерґейтську аферу. Але незаперечним фактом також є, що сам колишній президент Ніксон, хоча був змушений зрезиґнувати у неславі, зовсім не був покликаний до судової відповідальности, бо одержав повне помилування від президента Джералда Форда. А велика лава присяжних назвала була Ричарда Ніксона „одним із головних змовників затаїти Вотерґейтську аферу".

Беручи до уваги повне помилування Ричарда Ніксона, а також виявлення суддею Сірікою милосердя щодо Діна, Калмбаха і Меґрудера, справедливість тільки скористала б на тому, якби суддя Сіріка виявив також милосердя до Мічелла, Галдемана, Ерліхмана та Мардіяна і зменшив їхні вироки ув'язнення. В такий спосіб він ще раз доказав би, що в демократичній Америці панує не тільки принцип справедливости, а також принцип милосердя.

М. Семчишин

З ГАЛЕРІЇ РОСІЙСЬКИХ ДИСИДЕНТІВ: В. МАКСІМОВ

Ледве чи багато читачів „Свободи" звернули увагу на доволі лаконічну вістку цього щоденника про те, що „відомий совєтський дисидент, редактор журналу „Континент" Владімір Максімов, приїздить до ЗСА на початку березня" і що він плянує зустрітися з президентом Американської Федерації Праці — Джорджем Міні, сенатором Джексоном та головою Об'єднання Учителів — Шенкером.

Вцентрі української уваги стоять передусім події в Україні та нова хвиля переслідувань діячів української культури, і ледве чи належно цікавлять нас справи наших сусідів і там і тут. А шкода, бо справа російських дисидентів там, на етнічних теренах Росії, і відгомін їхніх акцій тут, закордоном, серед політичних і літературних кіл російської еміґрації, це справи зовсім не другорядного значення. Це один із тих фронтів, на якому стоїмо і ми, і всякі емансипаційні рухи чи пак дисидентські виступи російських культурних діячів будуть мати свій вплив на довгу важку боротьбу українських патріотів за наші культурні і національні права в під'яремній Україні.

Виходячи з таких міркувань, ми рішили коротко поінформувати за доступними нам джерелами про найбільш прикметні процеси внутрі російського дисидентизму, цікавим репрезентантом якого саме і є В. Максімов. Наша преса і публіцистика вже чимало уваги приділила патріярхові російських дисидентів, а втім і передовому борцеві за елементарні людські і національні та соціяльні права підсовєтських народів А. Солженіциновi; відомі нам прізвища академіка Сахарова, Роя Медведєва (щоб назвати найголовніших) Павла Літвінова, Анатолія Марченка; але прізвище Владіміра Максімова — нам мабуть небагато говорить. А тим часом це дуже цікава і кольоритна постать в таборі російських інакомислячих, постать письменника-журналіста, цілорічне перебування якого за кордонами СССР, в країнах Західньої Европи і його виступи стали не абиякою подією. Бо ж він цими виступами зумів пов'язати саме рух російських „крайових" дисидентів з акціями і плянами російської політичної еміґрації і дуже міцно заактуалізував питання великих і надійних зрушень, змін, своєрідної революції поглядів, які, просочуються поволі, але впевнено у ментальність совєтських інтеліґентів і поважного сеґменту рядового громадянства.

Кольоритне, але важке було життя цього письменника, народженого 1932 року, вихованця дитячих „колоній" для безпритульних дітей, а згодом звичайного робітника - каменяра на будовах Тайміру в Центральній Азії. Було йому всього 30 років, коли його перша повість „Жива людина" принесла йому першу літературну славу. і була перекладена на кілька чужих мов. За нею пішли дальші твори, як от відомий роман „Сім днів творіння", „Карантин". Цей останній уже появився в російському Самвидаві і тепер був перекладений.

13-го лютого 1974 р. совєтський уряд неочікувано депортував А. Солженіцина за кордон. Це викликало негодування, а то й обурення у колах російських дисидентів, а чолові їх провідники, як от акад. Сахаров, П. Літвінов та А. Марченко, і кількох інших підписали „Московське звернення", яке надрукувала уся світова преса. А в ньому були ось які вимоги: 1. Видати в Совєтському Союзі Солженіцинів „Архіпелаґ ГУЛАГ"; 2. Оприлюднити усі архівні матеріяли, що стосуються історії і кривавої роботи ЧК, ГПУ, НКВД чи МҐБ; 3. Створити міжнародний трибунал для дослідження всіх злочинів цих „органів совєтського правосуддя"; 4. Припинити дальші переслідування Солженіцина і дозволити йому вернутися на батьківщину. Підписав оцей документ і Максімов, а десять днів після проголошення цього „ультиматум", совєтський уряд видав йому паспорт і однорічну візу на виїзд в Західню Европу. Разом з ним виїхала і його дружина.

Не минуло й два тижні від його приїзду до Парижу, як Максімов розпочав цілу серію публічних виступів: у Парижі, Мюнхені, Грацу, З. Берліні і т. д. Посипались статті - інтерв'ю, пресконференції, а їх основним лейтмотивом була ідея необхідного перетворення ідеології і практики совєтського життя, затрусного марксо-ленінською доктриною, бо годі далі терпіти все те, що тепер практикується компартією і її апаратом.

А ось деякі його думки, висловлені за рік його доволі інтензивної діяльности у Західній Европі. І так, в паризькому журналі „Експрес" Максімов м. і. заявив: „Одних депортують, інших висилають в психіятричні лікарні, або в тюрми, грозять, допитують; чуть не кожного тижня міняє совєтський апарат насильства свої методи. Всіх „інакодумаючих" в Совєтському Союзі об'єднує боротьба проти брехні, боротьба за справедливий лад, проти насильства влади, проти накиненого партією конформізму. А коли кореспондент швайцарської „Ді Вельтвохе" пригадав йому, що репресії уряду проти підпільних видань за два останні роки дали деякі результати, він

(Закінчення на стор. 4-ій)

Об'ява Головної Пластової Булави

у 25-ті роковини смерти
Сл. п. Ген.-Хор. Тараса ЧУПРИНКИ — пл. сен. Романа ШУХЕВИЧА

Пластуни і Пластунки!

5-го березня 1950 року на Українських Землях в Білогорщі біля Львова згинув смертю героя, виконуючи свій найвищий обов'язок — служби Батьківщині сл.п. ген. хор. Тарас Чупринка — пл. сен. Роман Шухевич, голова Проводу Організації Українських Націоналістів на Рідних Землях, голова Генерального Секретаріяту Української Головної Визвольної Ради і Головний Командир Української Повстанської Армії, а рівночасно наш довголітній пластовий Друг.

Сл.п. ген. хор. Тарас Чупринка — пл. сен. Роман Шухевич це член Українського Пласту через довгі роки і член-основник 10-го Куреня УСП-ів „Чорноморці". Від юнака до провідника підпільного руху пл. сен. Роман Шухевич був взором пластуна, який Три Головні Обов'язки поставив, як свою єдину ціль, для якої жив і для якої віддав молоде ще, життя.

Тому Головний Пластовий Провід, подаючи до відома цілого членства жалобний наказ з приводу смерти пл. сен. Романа Шухевича в 1950-ому році, зложив приречення зберігати його пам'ять серед сучасних і майбутніх поколінь і на прикладі його життя вчити і виховувати пластову молодь, як треба жити і працювати для Батьківщини. 5-го березня цього року сповняється 25 років від цього моменту. Ціла українська спільнота у вільному світі буде відзначувати ці сумні роковини, а з ними і ми, пластуни.

Але у нашій великій пластовій родині, що живе по усіх континентах, ця річниця мусить бути особливо відмічена — бо це річниця смерти одного із найкращих членів цієї родини.

Тож згадаймо з пошаною і гордістю нашого незабутнього Друга та згідно з даним приреченням передаймо пам'ять про нього на прикладі його життя нашим наймолодшим пластовим поколінням, з вірою, що це допоможе їм зрозуміти завдання Українського Пласту.

С. К. О. Б.!

дано в Ню Йорку, 5-го березня 1975 року

за Головну Пластову Булаву

пл. сен. Роман Рогожа
Голова

пл. сен. Ірина Чайківська
Ген. секретар

Б. Б.

УКРАЇНСЬКЕ ЦЕРКОВНЕ БУДІВНИЦТВО У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

З рамени Відділу природничо - технічних наук Української Вільної Академії Наук в Ню Йорку, в суботу 8-го січня 1975 р., інженер - архітект Іван Жуковський виголосив доповідь в залі Академії під наголовком „Українське церковне будівництво у вільному світі".

Наукове засідання відкрив д-р В. Омельченко, який представив прелеґента подаючи його науковий шлях, його архітектурні студії в Празі та про те, що він був професором, а в один час деканом інженерного факультету Українського Технічного Інституту в Ню Йорку. На рідній Буковині він багато часу посвячував науково - професійній праці, студіям церковного будівництва і його стилів Буковини, Басарабії, Молдавії. Після приїзду до ЗСА працює за фахом досьогодні, не покидає своєї професійної ні громадської діяльности. Архітект Жуковський є головою Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку та головою Центрального Об'єднання Буковинців. Він проєктував прекрасну стилеву церкву св. Івана Хрестителя в Гантері, що своєю красою і стилем захоплює своїх і чужих. Сьогодні за його проєктом будується православна церква в Глен Спей, а також у Трентоні, Н.Дж. та інші.

Архітект Жуковський у своїй доповіді накреслив історію розвитку архітектурного мистецтва в Україні, від давніх княжих часів, і впливи на нього Греції, Візантії, Вірменії тощо. Київ був весь час культурним осередком Сходу Европи, звідкіля розходились його культурні впливи на Схід, Південь і Північ. Згадати б хоч Київську Могилянську Академію і визначних її вчених, що згодом — на жаль — займали високі церковні становища в Московії, забувши про Україну. От хоч би наш Прокопович, творець московського „святейшого синоду". З наказу московської влади вони будують вже „казьонні" церкви, з цибулястими банями, що їх вершки прикрашують трираменні хрести, питомі московським церк-

(Закінчення на стор. 3-ій)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

У СПРАВІ ДОПОМОГИ ДЛЯ МОЛОДІ У БРАЗИЛІЇ

З великим зацікавленням прочитала я звідомлення з поїздки мґр Слави Стецько по країнах Південної Америки, що його зладила Софія Наумович у „Свободі" чч. 27, 28. Живо передані враження дають вгляд у життя українського поселення в Бразилії й Арґентині.

Одначе трапляються і помилки. Зрозуміло, що в ході короткої подорожі можна дещо неточно занотувати. Та з огляду на правильне насвітлення фактів вважаю за потрібне це вияснити.

У дописі з 8-го лютого 1975 у часі поїздки по Бразилії авторка зреферувала відвідини Інституту св. Ольги у Прудентополі. Згадала про те, що в тій навчальній установі виховуються біля 100 дівчаток в українському дусі, Тому, що це діти наших незаможних поселенців, то Катехитки СІ, які заснували й провадять Інститут, не можуть рахувати на оплати від батьків. Отже, катехитки виконують усю роботу в Інституті самі при допомозі дітей. Авторка стверджує, що „їм треба великої допомоги з Америки, Европи й Австралії, бо жертовна дія СФУЖО невистачальна, зокрема відчувають вони брак шкільних українських підручників."

Погоджуюсь із тим, що Інститутові й іншим виховним установам у Бразилії потрібно ще більшої допомоги, як вони дістають. Але треба ствердити, що стипендійну акцію для молоді у Бразилії започаткував ще в 1967 р. Союз Українок Америки, створюючи кілька стипендій для дівчаток в згаданому Інституті. Запізнавшись із потребами інших виховних установ (Колеґій о.о. Василіян, сиротинців СС Служебниць) Управа Союзу Українок Америки розгорнула у 1972 р. широку стипендійну акцію силами нашого громадянства.

Отже, ще раз стверджую, що стипендійну акцію для молоді у Бразилії провадить Союз Українок Америки, а не СФУЖО. Світова Федерація Українських Жіночих Організацій (СФУЖО) є ініціятивним і координаційним центром і не повинна проводити акцій. Звичайно заохочує до того одну чи більше складових організацій.

Л. Бурачинська
Філядельфія

> ● <

ДО НАШИХ „ВІЧНИХ ПРОБЛЕМ"

У вступній статті „Наші вічні проблеми" („Свобода" 13-го лютого) порушено дві наші „кардинальні" справи: шкільництва й мішаних подруж. У висновку написано, що „ці дві „вічні" проблеми повинні ми мати постійно на увазі і з натугою працювати для їхньої розв'язки". Але... як ця „натуга" у практиці „виглядає?!

Перш за все — треба витворити таку моральну атмосферу, такий „дух часу", що всі, без вийнятку, українські діти повинні й мусять ходити до українських шкіл чи курсів українознавства. Тут не може бути ніяких викрутів батьків, що: „діти мусять відпочати в суботу", „мусять ходити на музику, чи танці чи в малярську школу", що „невідповідні вчителі" чи „далеко до школи"! Цього повинні допильнувати наші священики, Батьківські Комітети, Відділи УККА, СУА, організації молоді, і спільними зусиллями довести до того, щоб ніодна українська дитина не була поза українською школою. Але ця наша школа повинна бути атракційна, діти повинні любити її, своїх учителвок і учителів, вона повинна бути відповідно вивінувана, мати карту України ілюстровану картинами, картини наших князів, гетьманів, провідників, владик, українські краєвиди, види міст України, картини з реґіональною ношею різних областей тощо.

Друга справа — мішаних подруж — тісно в'яжеться з першою, бо діти з українських шкіл і організацій нашої молоді більш відпорні на небезпеку мішаних подруж. Усі наші товариства в кожному місті повинні створити таку атмосферу, дати такі можливості для нашої молоді створити „Центри Молоді", щоб вона не потребувала шукати за товаришами забав і спортів, а дальше — й партнерами життя між чужими, але знаходила їх у своєму рідному середовищі. Це проблема далеко важливіша, як майже вся діяльність наших місцевих організацій, що обмежується переважно до кількох нецікавих для молоді імпрез, малоприбуткових забав і пікніків! Але не вистачать самі слова чи статті у пресі, тут треба перейти до діл! Уже два роки в системі Секретаріяту СКВУ працює „Мета", центральне бюро українських подруж, що виконує свою корисну працю в усіх країнах нашого поселення, збільшуючи число українських подруж, що катастрофально спадає! Але... чому тільки частина нашої преси її підтримує, але „Свобода" та деякі наші газети й журнали стоять збоку так, якби це їх нічого не обходило? З одного боку „Свобода" у передовиці закликає „з натугою працювати", щоб „максимально обмежувати" мішані подружжя, а з другого боку не підтримує акції „Мети"?

Іван Дурбак
Трой, Н.Й.

> ● <

ПРО ПОЛІТИЧНІ НАУКИ

Стаття проф. Миколи Бараболяка з 20-го січня була для нашої родини дуже інтересна, головно коли ми стараємось вплинути на нашого сина, студента 3-го року політичних та міжнародних стосунків, держатися цієї ділянки.

В попередніх роках була нам допоміжна подібна стаття проф. Добрянського, який заохочував українських студентів брати участь у літніх курсах політичних та економічних наук у Джорджтавнському університеті, з яких мій син скористав та виніс цінні напрямні.

Тепер мій син розписується з університетами про подання на прийняття його на слідуючий рік, для своїх подипльомних студій. Я бажала би знати, у якому університеті працює проф. Бараболяк та по можливости прізвища оцих інших українських професорів в цілі нав'язання з ними контактів та одержання від них вказівок, яких ми самі не можемо нашому синові дати.

Францес Стек
35 Друммонд Аве.
Фордс, Н. Дж. 08863

Б. Цимбалістий

ВАРТІСНА ПУБЛІКАЦІЯ

(Іван Лисяк-Рудницький: „Між історією і політикою")

(1)

Покоління визвольних змагань залишило по собі не лише традицію відродженої боротьби за відновлення української державности, але й збагатило нашу історіографію і нашу політично-суспільну думку десятками публікацій, чи це буде у формі багатомовних споминів (П. Христюк, Д. Дорошенко, О. Лотоцький, І. Мазепа та ін.), чи суспільно-політичних трактатів, ідеологій (В. Липинський, Д. Донцов, В. Кучабський), чи історичних аналіз недавніх політичних подій. Все це було зроблено впродовж 15-20 років після революції і виходу на еміґрацію. Покоління визвольних змагань не лише творило державні акти, але вважало своїм обов'язком списати свій досвід, свої успіхи і помилки для історії, на „науку майбутнім поколінням".

Як убогим і неплодовитим виявилося покоління, яке виростало на критиці покоління визвольних змагань і прийшло на зміну, пробуючи очолити наші державницькі змагання та наше політичне життя в 30-х роках, під час і після Другої світової війни. За майже 30 років свого побуту у вільному світі діячі цього покоління не видали ані обширних споминів, ані спроб аналізи історичних подій, опертих на документах і архівах, не висунуло ніяких нових концепцій. Брошури чи газетні статті, що появилися, були призначені радше для пропаганди (часто дешевої), або для ґльорифікації своєї групи. Вони радше затемнювали, ніж освітлювали цей період часу. А якщо мова про особи, то хто з цього покоління міг би дорівняти таким постатям як М. Грушевський, С. Петлюра, Д. Дорошенко, В. Липинський, як десятки наших генералів, дипломатів, з яких більшість були таки непересічними індивідуальностями. В порівнянні з пізнішим поколінням це було покоління гігантів.

Очевидно, існували об'єктивні причини, чому пізніше покоління не видало з-поміж себе таких постатей. Большевики фізично винищували всякого, хто тільки вибивався і мав відвагу виявити свою незалежну думку і національну гідність. Між тисячами вбитих і замучених у таборах українських інтеліґентів і громадських діячів були напевно непересічні і може потенціяльні і геніяльні таланти. Під Польщею доступ до університетської освіти був обмежений, а матеріяльний стан не дозволяв багатьом їхати за кордон на студії. В тому відношенні покоління визвольних змагань було в щасливішому положенні. Вони виростали перед Першою світовою війною в упорядкованих відносинах мали вільний доступ до найкращих університетів російської та австрійської імперій.

Повищі причини тільки частинно виправдують стан занепаду. На іншу, не менше важливу причину, вказує автор обговорюваної тут збірки статтей до історії та критики української суспільно - політичної думки. В своїй статті „Виродження і відродження інтеліґанції" проф. І Лисяк - Рудницький вказує не „якісний занепад" західньоукраїнської інтеліґенції і на „упадок думки" серед неї. Наголошування ірраціоналізму, волюнтаризму в противагу нібито безсилому розумові, культ примітивно зрозумілої і нагої сили, як вирішального фактора в суспільно - політичному процесі мусіли привести до обниження політичної культури усього суспільства, чого проявом був занепад історіографії, соціологічних, економічних і політичних дослідів і взагалі знецінювання науки та її носіїв. Такий духовий клімат не сприяв виростанню великих постатей великих не лише силою своїх патріотичних почуттів чи жертвенности, але теж знанням і розумом.

Як однією з ознак якісного упадку треба вважати і брак зацікавлення до тих кількох публікацій, що тепер появляються, і які не лише якоюсь мірою продовжають нашу політично - суспільну думку, але в деяких відношеннях і збагачують її. Скільки осіб передплачує і читає, наприклад, журнал „Сучасність" або інші журнали того типу? Ось вже минуло півтора року, як появилася збірка статтей І. Лисяка Рудницького, але вона досі не стала предметом розмов, обговорювань і зацікавлення серед нашої інтеліґенції. Тим часом вона заслуговує під всяким оглядом на окрему увагу.

Проф. Лисяка Рудницького, який раніше працював на високих школах в ЗСА, запрошено в 1971-му році на викладача української історії до Альбертського університету в Едмонтоні. Цим уперше впроваджено систематичне навчання української історії в одному з канадських університетів. Вже з гімназійних часів він жваво цікавився нашим політичним і громадським життям. Він же виростав у родині з традиціями — по батькові і по матері — громадського і політичного заанґажування. Опісля студії історії і політичних наук в університетах у Берліні, Празі й Женеві дали йому широке і солідне фахове знання. Поєднуючи це знання, свої природні інтелектуальні здібности і свої громадські зацікавлення він часто виступав з доповідями чи на міжнародних з'їздах, чи в українських наукових установах, або друкував у різних журналах свої студії та статті з ділянки найновішої історії України та розвитку української політичної думки.

(Продовження буде)

УКРАЇНСЬКЕ ЦЕРКОВНЕ...

(Закінчення зі стор. 2-ої)

вам. Обов'язком української громади в світі є притримуватись при будуванні храмів Божих українського архітектурного стилю, щоб не-українці бачили той стиль, який чітко відрізняється від інших і має на шпилі однораменний хрест св. Володимира.

Для прикладу прелеґент згадав будову вірменської катедри в Ню Йорку, коштом кількох мільйонів долярів, коли то її будівельний комітет вислав архітектів-чужинців до совєтської Вірменії, щоб вони, простудіювавши там на місці питомі вірменські церковні пам'ятки, збудували тут їхню вірменського стилю катедру. Так роблять інші, а ми легковажимо наші рідні стилі і часом будуємо чужі нам, навіть дивовижні церкви. Як же можуть шанувати нас інші, якщо ми самі себе не шануємо? Прелеґент ще й підкреслив, що не треба нам копіювати церков з батьківщини, але прекрасного українського стилю можна і треба нам притримуватись.

Опісля інж. Жуковський перейшов до з'ясування належного устаткування внутрі церкви, як іконостаси з їх іконами, акустика, штучне світло, мікрофони тощо. Будівельні комітети й Парафіяльні Ради повинні завжди мати на увазі, що церкву будується для молитовної потреби громади, щоб тільки увійшовши до церкви, вірні мали те відчуття, що це храм Божий, побудований і устаткований для душевного піднесення їх до Бога. Щоб це осягнути, Будівельні Комітети ще перед будованням церкви, при її плянуванні повинні засягнути опінії авторитетних архітектів - знавців українських архітектурних стилів в інтересі нашої них стилів в інтересі нашої краси нашого рідного церковно - мистецького будівництва.

„Будуймо правдиві стилеві українські церкви" — тими словами прелеґент закінчив свою доповідь.

Після доповіді відбулася дискусія, в якій забирали голос: Архиєпископ Орест Іванюк, висловивши прелеґентові подяку за його наукову доповідь, д-р Іван Новосівський, проф. Іван Замша, суддя М. Шпитко, Любов Дражевська й інші.

УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

сувати, допитуючися зокрема про прізвища студентів. Митрополитові Філаретові не легко було викручуватися від обвинувачень, що їх публічно видвигнули наші студенти і тому у відповідь він неправдиво насвітлював факти і події. Але, здається, найбільш драматичний момент заіснував на залі, коли виступила молода студентка, член Управи Організації Української Католицької Молоді, яка, підійшовши до митрополита Філарета, запитала його у дуже прямій формі: „Чому ви поширюєте стільки неправди про нашу Церкву? Я хочу вам сказати, що буду молитися за вас, щоб Бог простив вам гріхи за всю вашу брехню". Ці слова молодої дівчини, у якої на шиї виднів хрест і тризуб, викликав потрясаюче враження і їй у відповідь митрополит Філарет зумів тільки сказати: „Я також молюся!".

Наслідки пресової конференції і такої конфронтації із совєтською церковною делеґацією знайшли відгомін в місцевій пресі. Газета „Міннесота Стар" у статті „Совєтський церковний представник заперечує релігійні переслідування у своїй країні" написала про цей виступ нашої молоді, при чому в газеті підкреслено, що представникові Російської Православної Церкви не було легко, чи й можливо, переконати присутніх, що він говорить правду. Також „Сан Пол Діспеч" у довшій статті „Совєтський церковний представник поширює неправдиві факти, твердить група українців", широко описала трагедію наших Церков та переслідування інтелектуалістів в Україні. Газета відзначила акцію українських студентів у вияснюванні фальшивих інформацій, що їх поширює ця делеґація про український народ і його Церкву.

Місцеві радіостанції і телебачення зігнорували перебування совєтської церковної делеґації.

ТЕТЯНА ХОДОРОВИЧ...

(Закінчення зі стор. 2-ої)

Святе і Щедрий Вечір зустрів на цементі. („Цементі" — підчеркнуто. Після цього декілька рядків закреслені цензурою, а потім знову його текст.) Але зате коли скінчилося — всі вітання одночасно: купа листів, газет, всього, всього, всього, за чим душа зголодніла. (Тепер про мед, риб'ячий товщ і подібне — третій раз про мед пише). Тепер, коли з Валіком, слава Богу, буде все гаразд (син у нього також Валентин) а воно так і буде, треба особисто поїхати в медслужбу, крім листовного зв'язку. Я від того всього ще не прийшов до себе, а дієтичне харчування вже припинили. Питання треба ставити так: мед або риб'ячий товщ, а якщо ні, тоді дієтичне харчування за власний кошт. Хай всі добиваються: і батько і Галя — за власний кошт. Це цілком досяжне, треба тільки настирливости і часу. Шлунок мій з грубими харчами покищо має нелегку роботу і тому домагатися дієти — проблема число один. Пише Олена: подолати фізичну слабість не тяжко, якби не проблеми нервово - таблеточні. (Вже в третьому листі пише про якісь таблетки). Вже й не вживаю її, а запах чую. Вживав, коли був критичний період, дуже тяжкий. Читаю я вже на повну потужність, нормально. Дуже мені сподобалось, сину, коли Ти мені з почуттям гумору описав про вуха, коли Ти звертався до лікаря. У нас з Тобою цінна риса характеру — ніколи не втрачаємо почуття гумору. З таким гумором нас ніяка хвороба не здолає. Уявив собі: у мене навіть на твердій („твердій" — підчеркнуто) постелі гумор з'являвся. Листів про те, які заяви мені слід написати до Верховного Совєту (Це у зв'язку із запрошенням до Гарвардського університету) я покищо не одержав. Теплі вітання дістав від Ланди з Підмосков'я". Такий лист.

Дальше Тетяна Ходорович поінформувала представника Комітету Оборони Валентина Мороза про інші справи.

Дружина Леоніда Плюща ще не влаштувалася на працю, хоч скінчився даний їй для цього термін.

Вийшов на волю Вальтер Мілітан, який був засуджений по 70-ій статті („антисовєтська агітація" — ред.) і відсидів чотири роки. Він спершу відбував кару в Мордовії, а останньо — в таборі число 36 в Пермі. Тепер він поїхав до Єревану (столиця Вірменії — ред.), звідки він походить.

Сергей Ковальов, про арешт якого Комітет повідомив у своюму комунікаті від 30 грудня 1974 р. на підставі телефонічної розмови з академіком Андреєм Сахаровом, був перевезений на допити до Москви. Йому тепер закидають зв'язки з НТС (Національно-Трудовий Союз — російська екзильна організація). У нього при обшуку знайшли листа від Павела Літвінова, який тепер перебуває в ЗСА, в якому останній інформував його, в критичному тоні, про діяльність НТС. Викликали на допити вже три рази батька і матір Павела Літвінова. Сергей Ковальов — це біолог і довголітній, близький співробітник Андрея Сахарова в ділянці оборони прав людини. Він є членом Ініціятивної Групи Оборони Людських Прав і совєтського відділу „Амнесті Інтернешенал". В травні м. р. Ковальов, разом з Веліканововою і Ходорович, проголосив відновлення публікації „Хроніки поточних Событий" (російський дисидентський журнал, паралельний до українського „Збірника") і заявив, що він був один із тих, які спричинилися до звільнення Сімаса Кудірки, нав'язавши контакт між матірю Кудірки і американською амбасадою в Москві. Він був арештований 27 грудня м.р., кілька годин після підписання ним і Сахаровим новорічного звернення в справі репресій в Совєтському Союзі, в якому говорилося також і про Мороза і Плюща. Формальною причиною його арешту було обвинувачення, зв'язане з появою „Хроніки Литовської Католицької Церкви". Сахаров уважає, що це є тільки претекстом для того, щоб переводити слідство і суд далеко від його друзів і без розголосу. Після арешту Ковальова вивезли до Вільна в Литві.

З академіком Сахаровом і його родиною покищо все впорядку, помимо того, що його позбавлено телефонічного і листовного контакту із Заходом. Його дружині дальше не дозволяють виїхати до Італії для лікування очей — інформувала Тетяна Ходорович.

Найвищий Суд підтримав право преси подавати всі інформації

Вашингтон. — У понеділок, 3 березня, Найвищий Суд ЗСА 8-ми голосами проти 1-го рішив, що газети, радіо і телевізійні станції не можуть бути покликані до судової відповідальности за подання всіх інформацій, які поміщені в судових чи поліційних документах. Хоча Найвищий Суд специфічно тільки проголосив неконституційним закон стейту Джорджія, який забороняв пресі подавати прізвища жертв знасилування, а також рішив, що знасилувана дівчина ані її родичі не можуть позивати до суду газет і телевізійних станцій за подання точних інформацій, то насправді рішення Найвищого Суду може мати багато ширше значення, бо його, можна інтерпретувати, що відтепер всі правдиві інформації, які є подані в публічних судових документах і доступні для публіки, можуть бути передані засобами масової інформації. Коментатори вказують, що Найвищий Суд мав перед собою трудне завдання, бо мусів рішити котрий із принципів має перевагу: право даної людини на „особисту недоторканість" („райт оф прайвесі"), чи свобода преси, ґарантована Першим Додатком до Конституції.

З ГАЛЕРІЇ РОСІЙСЬКИХ ДИСИДЕНТІВ: В. МАКСІМОВ

(Закінчення зі стор. 1-ої)

відповів: „проти кожної отрути є протиотрута. Скількість видань „Самвидаву" зменшилась, але зате більше і краще чуємо радіопересилання з-за кордону, а закордоном друковані у російській мові книжки одержуємо дуже швидко. От, наприклад, тиждень не минув від появи твору Солженіцина, а ми цю книгу вже одержали в Москві". А під час свого перебування в Західньому Берліні він сказав: „У цьому великому місті не треба бути політиком, щоб побачити, звідкіля йде загроза для вільного людства. Во ось подивіться: по цьому боці — квартали, заселені трудолюбивим народом і лише зрідка пабочите уніформовану людину - вояка; а по тому боці — куди глянь, скрізь тільки солдати - солдати і солдати..." 25 серпня в Парижі на доповіді, влаштованій Міжнародним Комітетом Охорони Прав Людини, а згодом у „Зверненні" на оборону ленінградського письменника - дисидента В. Марамзіна, Максімов м. і. висловив такі думки:

„В історії людства не було і немає до-сьогодні такої тиранії, такого диктаторського режиму, такого самовластя, які могли б почванитися, що зуміли фізично знищити, згноїти по тюрмах і довести до божевілля стільки блискучих талантів-представників літератури, серед котрих є імена двох нобелівською премією нагороджених: зацькованого за життя Бориса Пастернака і беззаконно прогнаного з батьківщини — А. Солженіцина".

А в іншому виступі він м. ін. заявив: „Ми рішуче відкидаємо усякий політичний екстремізм, а вітаємо екстремізм моральний. Ми відкидаємо всяку війну, бо признаємо тільки війну моральну. Ми принципіяльні противники усякої революції, але ми готові прийняти активну участь у духовій революції"...

„У цьому духовому феномені сьогоднішньої Росії криється великий історичний сенс: в нашому божевільному світі, де всі моральні критерії розмиті, а нетлінні цінноці втоптані в болото, де на наших таки очах розпадається зв'язок з часом (-традицією), а майбутнє наше тхне безнадійністю, — постає рух з усіма признаками первохристиянства; з доброчесною вірою, особистою безкорисністю і жертвенністю... Все це народжується в країні, яка, здавалося б, нездібна воскреснути і духове підґрунтя якої до останнього часу видавалось абсолютно безплідним.

„Прийшла врешті - решт пора, — каже Максімов, — назвати брехню - брехнею, насильство - н а с и льством, тиранію - тиранією, якого кольору вони не були б: чорного, брунатного чи червоного".

*

Наприкінці 1974 р. появилося з друку, мабуть у Парижі, перше число журналу „Континент", який об'єднує передову ґвардію російсько - совєтських дисидентів, яких вже більше десяток проживає в різних країнах Західньої Европи. Його головним редактором став саме Владімір Максімов, що його передові кола російських інтелектуалістів, об'єднані довкола журналу „Посєв", вважають, після А. Солженіцина, другим найбільш маркантним речником російського дисидентизму, цього дисидентизму, що став розгоновою силою динаміки, покищо тільки філософсько - культурного руху, який матиме поважний вплив на дальшу долю червоної совєто - московської імперії.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСоюзу

СУБОТА, 8-го БЕРЕЗНЯ 1975 р.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. Дж. — Річні збори Т-ва Запор. Січ 234 Відд. о год. 6-ій веч. в УНДомі, 214 Фултон вул. В програмі: звіти Управи, вибір нової Управи та біжучі справи. Після зборів — перекуска. В. Головінський, предс., О. Яцусь, кас., І. Іваник, секр.

НЕДІЛЯ, 9-го БЕРЕЗНЯ 1975 р.

КЛІВЛЕНД, Огайо. Місячні збори Б-ва св. ап. Петра і Павла 102 Відд., о год. 11:30 ранку, зараз по Сл. Божій в парафіяльній залі церкви св. Йосафата, 5720 State Rd., Parma, Ohio. — І. Попович, предс., І. Жуґуба, кас., М. Бобечко, секр.

ДЕТРОЙТ, Міш. Місячні збори Т-ва Запор. Січ 75 Відд., о год. 1-ій по пол. в залі УНДому при вул. Мартін і Мишиґен. Просяться вирівняти залеглі вкладки. — С. Леськів, рек. секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Річні збори Т-ва Подільська Січ 8 Відд. о год. 2-ій по пол. в церковній залі при Чеснат вул. На порядку — звіти, вибір Управи на 1975 р. та плани праці. Просяться чл. прибути. В. Мандзій, секр.

ТАРЗАН, 7263. НАПАД МАВП

Досі, коли мавпи зближувалися до хатини, то тато завжди до них стріляв... Керчак не міг зрозуміти чому того дня було так тихо...

„Вони підкралися до дверей... Кала ще держала в руках своє мертве мавпеня...

„Тато раптом поглянув угору, але запізно, щоб досягти свою рушницю... Вхід до хатини був завалений волохатими постатями — Він таки ніколи і не дізнався скільки їх було!!!"